KARCINOM LEDVINY

Autor: Veronika Dopitová

Školitel: odb. as. MUDr. Vladimír Študent, Ph.D.

Výskyt

Karcinom ledviny je nejmalignějším urologickým nádorem, představuje asi 2-3% ze všech maligních onemocnění člověka. Jeho incidence v České republice trvale stoupá a je nejvyšší na celém světě. Stejně tak stoupá i mortalita. Z hlediska pohlaví a věku převažuje výskyt 1,5x u mužů a nejvyšší výskyt je mezi 50 a 70 lety.

Graf 1 Incidence a mortalita karcinomu ledviny v České republice

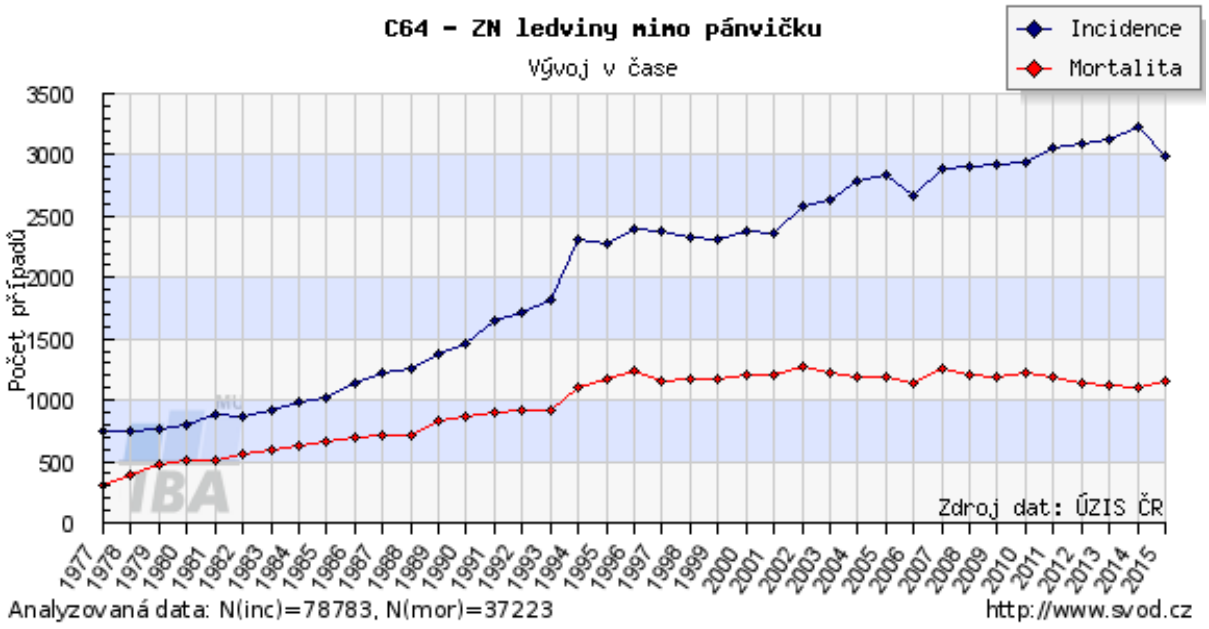

Zdroj: http://www.svod.cz/analyse.php?modul=incmor# cit. 29. 3. 2018

Etiologie, patogeneze

Příčina vzniku karcinomu ledviny není známa. Rizikovými faktory jsou obezita, kouření, chronické zvýšení krevního tlaku, dlouhodobá dialyzační léčba, bylo popsáno i několik forem hereditárně vázaného karcinomu ledviny (například Hippel-Lindauova choroba). I dietní návyky mohou mít vliv na vznik karcinomu ledvin. Jedná se o stravu bohatou na živočišné tuky a velkou konzumaci uzeného masa.

Hlavní příznaky

Nádor ledviny se nemusí dlouhou dobu vůbec projevit. V 50% je diagnostikován náhodně na základě ultrasonografického nebo CT vyšetření. Se zvětšováním nádoru se nejčastěji objevuje hematurie (krev v moči), což je důvodem návštěvy lékaře. Dále se může projevit bolestí v boku, bedrech nebo břiše. Může být tupá, ale i kolikovitá. Bolest je příznakem již pokročilého onemocnění, stejně tak jako hmatné zduření ledviny.

Mohou se objevit i nespecifické příznaky jako nechutenství, ztráta hmotnosti, malátnost, únava, slabost, noční pocení a opakující se horečky. Pokud se nádor rozšířil do dolní duté žíly, objeví se otoky dolních končetin nebo varikokéla (rozšíření žil šourku).

Karcinom ledviny metastazuje nejčastěji do plic a do kostí. Tyto metastázy se mohou projevovat bolestí na hrudi, dušností, vykašláváním krve nebo zlomeninou kosti při běžné zátěži (tzv. patologickou zlomeninou).

Pokud nádor vylučuje hormony nebo hormonům podobné látky, můžou se objevit paraneoplastické příznaky (zvýšená koncentrace vápníku v krvi, vysoký krevní tlak, zvětšení prsou, vynechání menstruace atd.).

Obr. 1 Zdravá ledvina a ledvina s nádorem na horním pólu

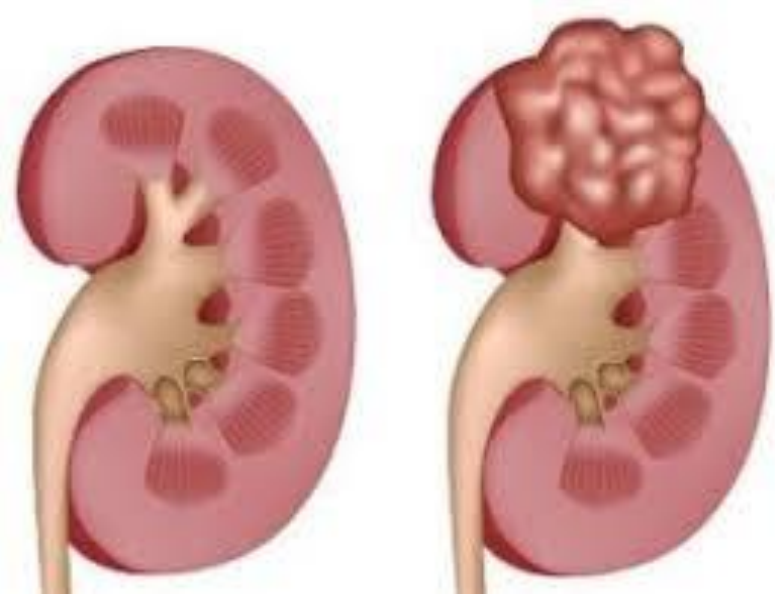

Zdroj: http://cs.thebestmedic.com/onkologiya/rak-pochek.html cit. 30. 1. 2018

Vyšetření

Nezbytnou součástí stanovení diagnózy je anamnéza a fyzikální vyšetření pohmatem. Dále vyšetření močového sedimentu, které určí přítomnost krve v moči a laboratorní vyšetření krve.

Zásadní význam pro diagnostiku mají zobrazovací metody. Prvním vyšetřením při podezření na nádor ledviny je ultrazvuk. Ke zpřesnění diagnostiky doplňujeme CT vyšetření s kontrastní látkou. Při nejasném nálezu nebo intoleranci kontrastní jodové látky se dá použít i magnetická rezonance. Při podezření na metastázy je nutné provést rentgen plic nebo přesnější metodu - CT plic.

Léčba

Základní metodou léčby je operační léčba. Pokud je nádor omezený na ledvinu, nezasahuje do jiných tkání a nejsou přítomny ani metastázy, lze provést resekci ledviny. To znamená, že při operaci je odstraněn pouze nádor s kouskem okolní tkáně. Zbytek ledviny zůstává zachován a nadále plní svou funkci, což je důležité hlavně pro pacienty s chronickou ledvinnou nedostatečností. Další možností operační léčby je radikální nefrektomie. Jde o odstranění celé ledviny i s pouzdrem a tukovou tkání v případě, že je nádor v nepříznivé lokalizaci nebo je příliš rozsáhlý. Oba výkony je možné provést otevřeně, laparoskopicky nebo roboticky.

Jinou možností je radiofrekvenční ablace. Je to výkon, při kterém je přes kůži pod CT kontrolou zavedena jehlová elektroda k ložisku ledviny a za pomoci vysokofrekvenčních vln dojde ke zničení nádorových buněk. Tato metoda se provádí pouze v případě, že je operační léčba příliš riziková a nádor není větší než 4 centimetry. Je tu riziko, že nedojde ke zničení všech nádorových buněk.

U pacientů, pro které by operační léčba byla větší riziko než přínos, se provádí aktivní sledování. Aktivní sledování zahrnuje pravidelné kontroly se zobrazovacími vyšetřeními. Pokud by nádor rostl, musel by se zvážit jiný způsob léčby.

U nádoru, který již vytvořil metastázy, a je indikovaná systémová biologická léčba, se nejprve provede radikální nefrektomie (pokud to dovolí stav pacienta), která vede ke zmenšení objemu nádorových buněk v těle. Pokud jsou metastázy chirurgicky přístupné, provede se i

jejich odstranění. Důvodem je neúčinnost chemoterapeutické i radioterapeutické léčby na tento nádor.

Co se týče biologické léčby, v současnosti se používají například léky sunitinib, sorafenib, bevacizumab a temsirolimus. Při selhání biologické léčby přichází v úvahu imunoterapie (podávání interferonu alfa nebo interleukinu-2). Cílem je ovlivnit imunitní systém člověka a povzbudit jeho protinádorovou aktivitu.

Obr. 2 Robotická operace - ilustrace

Zdroj: http://vtm.e15.cz/aktuality/sci-fi-za-dvermi-roboti-nam-zatim-jeste-pomahaji cit. 30. 1. 2018

Komplikace

Mezi komplikace operační léčby patří krvácení, infekce, případně poranění okolních orgánů. Spousta pacientů může mít po operaci bolesti a celkovou únavu až vyčerpanost.

Nežádoucími účinky biologické a imunologické léčby může být vytvoření kožní vyrážky, slabost, nechutenství, poruchy krevního obrazu a chřipkové příznaky.

Další komplikací může být recidiva vzniku nádoru. K záchytu recidivy je nutné pravidelné sledování pacienta v urologické ambulanci.

Praktické rady pro pacienta

Dbejte na zdravý životní styl, omezte kouření, alkoholické nápoje a kávu a v případě výše zmíněných příznaků navštivte neprodleně svého lékaře. Včasná diagnóza zvyšuje šance na úplné uzdravení.

Seznam použité literatury

KARCINOM LEDVINY – Česká urologická společnost. *Urologie - informace pro laiky i odborníky na cus.cz - Česká urologická společnost | Informace o urologických onemocněních pro odbornou i laickou veřejnost* [online]. Copyright © Česká urologická společnost 2016 [cit. 07.02.2018]. Dostupné z: *http://www.cus.cz/pro-pacienty/diagnozy/karcinom-ledviny/*

SOUČASNOST V DIAGNOSTICE A LÉČBĚ KARCINOMU LEDVINY - *zdravi.euro.cz - Zdravotnictví a medicína* [online]. [cit. 07.02.2018] Dostupné z: *https://zdravi.euro.cz/clanek/postgradualni-medicina/soucasnost-v-diagnostice-a-lecbe-karcinomu-ledviny-168664*

KARCINOM LEDVIN DOSPĚLÝCH – Podhola, Miroslav. [online] Onkologie, 2009 [cit. 07.02.2018] Dostupné z: *https://www.onkologiecs.cz/pdfs/xon/2009/02/03.pdf*

Seznam obrázků, fotografií, tabulek a grafů

Graf 1 Incidence a mortalita karcinomu ledviny v České republice

Zdroj: http://www.svod.cz/analyse.php?modul=incmor# cit. 29. 3. 2018

Obr. 1 Zdravá ledvina a ledvina s nádorem na horním pólu

Zdroj: http://cs.thebestmedic.com/onkologiya/rak-pochek.html cit. 30. 1. 2018

Obr. 2 Robotická operace - ilustrace

Zdroj: http://vtm.e15.cz/aktuality/sci-fi-za-dvermi-roboti-nam-zatim-jeste-pomahaji cit. 30. 1. 2018